

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम २०१६ नुसार महिला व बाल विकास विभागाच्या नियंत्रणाखालील क्षेत्रीय कार्यालयातील गट अ, ब, क व ड या संवर्गातील पदे दिव्यांगांसाठी शासन सेवेत सुनिश्चित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग
शासन निर्णय क्र:- दिव्यांग-२०१९/प्र.क्र.७९/का-७
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-४०००३२.
दिनांक:-१६ फेब्रुवारी, २०२१.

संदर्भ :-

- १) दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६.
- २) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन परिपत्रक क्र. दिव्यांग-२०१९/प्र.क्र.२५१/ दि.क.२, दि.१२.११.२०२०.
- ३) केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे दि.४.१.२०२१ रोजीचे अधिनसूचना.
- ४) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्र. दिव्यांग-२०१९/प्र.क्र.२५१/दि.क.२, दि.२.२.२०२१.
- ५) आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई यांचे पत्र क्र.६८८, दि.१२.२.२०२१.
- ६) आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे यांचे पत्र क्र.८२२, दि.१५.२.२०२१.

प्रस्तावना:-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील कलम ३३ नुसार दिव्यांगांसाठी शासन सेवेतील पदांची सुनिश्चिती करणे आवश्यक आहे. त्यानुसार केंद्र शासनाने दि.०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेन्वये दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांची यादी करून सदर यादी केंद्र शासनाच्या www.disabilityaffairs.gov.in या संकेत स्थळावर Policy/Acts/Rules-Notification येथे List of post identified suitable for persons with Benchmarks Disabilities notified on ४.१.२०२१ या शिर्षाखाली प्रसिध्द केली आहे. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने संदर्भाधीन क्र.४ येथील शासन निर्णयान्वये, राज्य शासनाच्या आस्थापनेवरील पदे दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित करण्याबाबतच्या सूचना निर्गमित केल्या आहेत. सदर शासन निर्णयातील निर्देशास अनुसरून महिला व बाल विकास विभागाच्या नियंत्रणाखालील क्षेत्रीय कार्यालयातील गट अ, ब, क, व ड या संवर्गातील पदे दिव्यांग प्रवर्गासाठी सुनिश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील कलम ३३ नुसार राज्य शासनाच्या अखत्यारीतील पदांची पद सुनिश्चिती करण्यासाठी केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी दि.४.१.२०२१ च्या अधिसूचनेन्वये दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांची यादी करून प्रसिध्द केली आहे. त्यामध्ये नमूद केल्यानुसार केंद्र शासनाने पदे सुनिश्चिती करून दिव्यांगांसाठी पदे सुनिश्चित केलेले गट अ, ब, क व ड मधील जी पदे राज्य शासनाच्या आस्थापनेवर आहेत, अशा पदांबाबत, केंद्र शासनाने प्रसिध्द केलेल्या यादीतील ज्या पदांची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या, कामाचे स्वरूप व प्रचलित वेतनश्रेणी राज्य शासनाच्या सेवेतील पदांशी समान आहेत, अशा पदांची पदनामे जरी भिन्न असली तरी राज्य शासन सेवेतील ती पदे दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित राहतील, अशा सूचना सामाजिक न्याय विभागाने संदर्भाधीन क्र.४ येथील शासन निर्णयान्वये दिलेल्या आहेत.

२. त्यास अनुसरुन केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेतील दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित केलेल्या गट अ, ब, क व ड संवर्गाकरिता प्रसिध्द केल्याप्रमाणे महिला व बाल विकास विभागाच्या नियंत्रणाखालील क्षेत्रीय कार्यालयातील गट अ, ब, क व ड या संवर्गातील पदांसाठी या शासन निर्णयान्वये, दिव्यांगांसाठी विवरणपत्र-अ मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे पदे सुनिश्चित करण्यात येत आहेत.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आलेला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०२१०२१६११३७४४३०३० असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने सांक्षाकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सहपत्र- विवरणपत्र-अ

(र.सि.जरांडे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.मंत्री (म.व बा.वि.), मंत्रालय, मुंबई
४. मा.राज्यमंत्री (म.व बा.वि.), मंत्रालय, मुंबई
५. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/ विधानसभा, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
६. मा.मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
७. अ.मु.स, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. प्रधान सचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०. आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे
११. आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई
१२. आयुक्त, दिव्यांग कल्याण, आयुक्तालय, पुणे
१३. निवड नस्ती, का-७

शासन निर्णय क्र:- दिव्यांग-२०१९/प्र.क्र.७९/का-७, दि. १६ फेब्रुवारी, २०२१ सोबतचे
"विवरणपत्र-अ"

अ.क्र	पदनाम	शारिरीक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग
गट-अ राजपत्रित संवर्गातील पदे			
१	सह आयुक्त	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) B, LV b) D, HH c) OA, OL, OAL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
२	उप आयुक्त	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) B, LV b) D, HH c) OA, OL, OAL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
३	१. जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी, २. जिल्हा कार्यक्रम अधिकारी, महिला व बाल विकास, जिल्हा परिषद ३. बाल विकास प्रकल्प अधिकारी प्रकल्प (नागरी) ४. सहाय्यक आयुक्त ५. परिविक्षा अधिक्षक	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) B, LV b) D, HH c) OA, OL, OAL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
४	बालमानसशास्त्रज्ञ	S,ST,W,BN,RW, SE,H,C,MF	a) B, LV b) D, HH c) OA, OL, OAL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
गट-ब राजपत्रित संवर्गातील पदे			
५	१.बाल विकास प्रकल्प अधिकारी (ग्रामीण) २.जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी ३.अधिक्षक संस्था ४.सांख्यिकी अधिकारी ५.निरीक्षक प्रमाणित शाळा व संस्था ६.अधिव्याख्याता ७.रचना व कार्यपद्धती अधिकारी	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) B, LV b) D, HH c)OA, OL, OAL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
गट-ब अराजपत्रित संवर्गातील पदे			
६	संरक्षण अधिकारी (जिल्हास्तर)	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) LV b) HH c)OA, OL, OAL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
७	विधी सल्लागार	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) LV b) D, HH

अ.क्र	पदनाम	शारीरिक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग
			c)OA, OL, OAL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
८	समुपदेशक	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) LV b) HH c) OA, OL, OAL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
गट-क संवर्गातील पदे			
९	कार्यालय अधीक्षक	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) LV b) HH c) OA, OL, OAL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
१०	लघुलेखक (उच्चश्रेणी)	S,ST,BN,MF,RW, SE	OL,BL,OA,LV,AAV,LC,Dw,OAL
११	लघुलेखक (निम्नश्रेणी)	S,ST,W,L,MF,SE, RW, H.C	OA,OL,BL,OAL,LV,AAV,LC,Dw
१२	प्रमुख लिपिक	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) LV b) HH c) OA, OL, OAL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
१३	१.परिविक्षा अधिकारी २.उपअधीक्षक ३.सहायक निरीक्षक प्रमाणित शाळा	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) LV b) HH c) OA, OL, OAL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
१४	मुख्यसेविका	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) LV b) OA, LC c) AAV d) MD involving (a) to (c) above
१५	१.वरिष्ठ लिपीक २.सांख्यिकी सहायक	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) LV b) HH c) OA, OL, BL, OAL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
१६	१.कनिष्ठ लिपीक २.कनिष्ठ सहायक.	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) LV b) HH c) OA, OL, BL, OAL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
१७	संरक्षण अधिकारी (कनिष्ठ)	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) LV b) HH c) OA, OL, OAL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above

अ.क्र	पदनाम	शारीरिक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग
१८	डाटा एन्ट्री ऑपरेटर	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) LV b) D, HH c) OA, OL, BL, OAL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
१९	शिक्षक	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) LV b) D, HH c) OL, BL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
२०	कृषि पर्यवेक्षक	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) LV b) HH c) OA LC, Dw, AAV, MW d) MD involving (a) to (c) above
२१	कृषि सहा.	S, ST, W, L, MF, RW, H, C, SE	a) LV b) HH c) OA LC, Dw, AAV, MW d) MD involving (a) to (c) above
गट-ड संवर्गातील पदे			
२२	जमादार	S, ST, W, PP, L, KC, SE, RW,C,MF	a) LV b) D, HH c) OA, OL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
२३	स्वयंपाकी	S, ST, W, PP, L, KC, SE, RW,C,MF	a) LV b) D, HH c) OA, OL, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
२४	वरिष्ठ काळजी वाहक	S, ST, W, PP, L, KC, SE, RW,C,MF	a) LV b) D, HH c) OA, OL, LC, d) MD involving (a) to (c) above
२५	कनिष्ठ काळजी वाहक	S, ST, W, PP, L, KC, SE, RW,C,MF	a) LV b) D, HH c) OA, OL, LC, d) MD involving (a) to (c) above
२६	शिपाई	S, ST, W, PP, L, KC, SE, RW,C,MF	a) B, LV b) D, HH c) OA, OL, LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above
२७	सफाईगार	S, ST, W, PP, L, KC, SE,	a) LV b) D, HH

अ.क्र	पदनाम	शारीरिक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग
		RW,C,MF	c) OA, OL, LC, d) MD involving (a) to (c) above
२८	पहारेकरी	S, ST, W, PP, L, KC, SE, RW,C,MF	a) LV b) HH c) LC, d) MD involving (a) to (c) above

Abbreviations:-

Sr.No.	Abbreviation	Long Form	Sr.No.	Abbreviation	Long Form
1	B	Blind	9	DW	Dwarfism
2	LV	Low Vision	10	AAV	Acid Attack Victim
3	D	Deaf	11	ASD	Autism Spectrum Disorder (M)
4	HH	Hearing Handicapped	12	ID	Intellectual Disability
5	OL	One Leg	13	SLD	Special Learning Disability
6	OAL	One Arm and One Leg	14	MI	Mental Illness
7	CP	Cerebral Palsy	15	MD	Multiple Disabilities
8	LC	Leprosy Cured	16	BL	Both Leg

Abbreviations:-

Sr.No.	Abbreviation	Long Form	Sr.No.	Abbreviation	Long Form
1	S	Sitting	7	PP	Pulling & Pushing
2	ST	Standing	8	MF	Manipulation by Fingers
3	W	Walking	9	SE	Seeing
4	BN	Bending	10	H	Hearing
5	L	Lifting	11	C	Communication
6	KC	Kneeling & Crouching			

(र.सि.जरांडे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन